

2001 YILI OCAK- KASIM DÖNEMİ

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerine ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, "[Yayınlar/Sürekli Yayınlar/Türkiye'nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)" başlıkları altında yer almaktadır.

2001 yılı Ocak-Kasım döneminde ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar aşağıda sunulmaktadır:

A- CARI İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde dış ticaret açığı % 79,3 oranında azalarak 4.324 milyon ABD doları olmuştur. Bu gelişmenin ardındaki başlıca neden;

- ihracat gelirlerinin % 13,2,,
- bavul ticaretinin % 4,6 artması,
- ithalat harcamalarının (CIF) % 25,8 oranında azalmasıdır.

Diğer taraftan, 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 33,2 oranında azalarak 7.860 milyon ABD doları olmuştur.

Sonuç olarak, 2000 yılı Ocak-Kasım döneminde 9.110 milyon ABD doları açık veren cari işlemler dengesi, 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde 3.536 milyon ABD doları fazla vermiştir.

I- Dış Ticaret

2000 yılı Ocak-Kasım döneminde, 2.707 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 28.883 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde 2.831 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 32.155 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2000 yılı Ocak-Kasım döneminde 1.845 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat (FOB)** harcamaları 49.763 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde, 890 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 36.479 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Bu gelişmeler sonucunda, 2000 yılı Ocak-Kasım döneminde 20.880 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde % 79,3 oranında azalışla 4.324 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	Ocak- Kasım 2000	Ocak- Kasım 2001	% Değişim
İhracat FOB	28.883	32.155	11,3

Bavul ticareti	2.707	2.831	4,6
İthalat FOB	-49.763	-36.479	-26,7
Altın ithalatı	-1.845	-890	-51,8
Dış Ticaret Açığı	-20.880	-4.324	-79,3

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 6,5 oranında artarak, 7.820 milyon ABD doları olmuştur. **Faiz gelirleri** söz konusu dönemler itibariyle % 0,3 oranında azalarak 2.524 milyon ABD doları olmuştur. **Diğer mal ve hizmet gelirleri** ise bir önceki yılın aynı dönemine göre % 38,7 oranında azalarak 6.638 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **faiz giderlerinin** % 17,5, **turizm giderlerinin** % 1,6 oranında artmasına karşın, **diğer mal ve hizmet giderleri** % 28,7 oranında azalmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 6.468, 1.657 ve 4.633 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2001 yılı Ocak-Kasım döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 37,5 oranında azalarak, 2.596 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2001 yılı Ocak-Kasım döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım işlemlerinde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 2.259 milyon ABD doları artarak 3.161 milyon ABD doları olarak gerçekleşirken; yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım 372 milyon ABD doları azalarak 401 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, **doğrudan yatırımlar** net 2.760 milyon ABD doları giriş göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından, 2000 yılı Ocak-Kasım döneminde 6.252 milyon ABD doları tutarında **tahvil ihracı yoluyla net borçlanma gerçekleştirilirken**, 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde 79 milyon ABD doları tutarında net geri ödeme gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, söz konusu dönemler itibariyle sırasıyla 649 milyon ABD doları ve 588 milyon ABD doları **net** alımla sonuçlandığı gözlenmiştir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin net menkul değer alım-satımlarının, aynı dönemlerde sırasıyla 4.343 milyon ABD doları ve 3.871 milyon ABD doları net **satım** gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 2000 yılı Ocak-Kasım döneminde 1.260 milyon ABD doları net giriş, 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde ise 4.538 milyon ABD doları tutarında net çıkışla sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 2000 yılı Ocak-Kasım döneminde 3.816 milyon

ABD doları net giriş olurken, 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde 925 milyon ABD doları net çıkış gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 15.627 milyon ABD dolarından 11.243 milyon ABD dolarına düşmüş olup, söz konusu azalış, diğer sektörlerin ve bankaların borçlanmasındaki sırasıyla 3.727 ve 884 milyon ABD dolarlık azalıştan kaynaklanmıştır.

Anapara geri ödemeleri 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde, 12.389 milyon ABD dolarından 12.660 milyon ABD dolarına çıkmıştır.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, söz konusu dönemler itibariyle net olarak sırasıyla 578 milyon ABD doları ve 492 milyon ABD doları artış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Kasım döneminde 123 milyon ABD doları tutarında kredi geri dönüşü olduğu, 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde ise 757 milyon ABD doları tutarlarında yurtdışına kredi açıldığı gözlenmektedir. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 2000 yılı Ocak-Kasım döneminde 643 milyon ABD doları artış, 2001 yılının aynı döneminde 1.332 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 2000 yılı Ocak-Kasım döneminde 5.164 milyon ABD doları artış, 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde ise 9.931 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Kasım döneminde net 3.987 milyon ABD doları kullanım gerçekleşirken, 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde net 5.797 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir.

Diğer sektörlerle ait **Ticari krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Kasım döneminde net 1.101 milyon ABD doları kullanım, 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde ise net 1.758 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiş; **Nakit döviz kredilerinde** 2000 yılı Ocak-Kasım döneminde net 177 milyon ABD doları, 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde ise net 211 milyon ABD doları kullanım gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 5.351 milyon ABD doları net kullanım ve 8.262 milyon ABD doları net geri ödeme göstermiştir.r.

Mevduat hesapları, 2000 yılı Ocak-Kasım döneminde 187 milyon ABD doları azalmış, 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde de, özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarında gözlenen azalışa bağlı olarak 1.669 milyon ABD doları tutarında azalış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 2000 yılı Ocak-Kasım döneminde 2.180 milyon ABD doları, 2001 yılı Ocak-Kasım döneminde ise 4.282 milyon ABD doları azalmıştır.